

Det kongelige Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 DEP
0030 Oslo

Oslo 01.10.14

Høringsuttalelse om endring i utlendingsforskriften om «heving av underholdskravet og ny hjemmel for unntak» samt innføring av 24-års grense.

Vi viser til departementets høringsbrev med frist for uttalelse 1. oktober 2014. Vi benytter med dette anledningen til å kommentere forslaget.

De fire partienes avtale av 30.09.14:

I de 4 samarbeidspartiernes avtale av 30.09.13, står følgende i punkt F 10: *Heve underholdskravet i familieetableringssaker, men innføre mer liberale skjønnsvurderinger i forbindelse med herboende eller utlendingens inntektsevne. Hensikten med endringen er å bekjempe tvangsekteskap og sikre at paret kan forsørge seg selv.*

I følge avtalen skal underholdskravet heves i familieetablering, mens det uten nærmere forklaring i høringsforslaget også gjelder familiegjeningforening. Det er en vesensforskjell på å gjøre det vanskeligere å gjenforenes med barn og ektefelle etter et lengre ekteskap, og det å heve terskelen når det gjelder gjenforening i Norge etter et nylig inngått ekteskap.

Å vanskeliggjøre gjenforening med ektefelle og barn har ingen innvirkning for å hindre tvangsekteskap. Tvangsekteskap vil falle under familieetablering.

Klasseskille:

Etter dagens regelverk, oppfyller alle som jobber fulltid underholdskravet, uavhengig av yrke og sosial status.

Med den foreslåtte økningen i krav til inntekt, vil vi stå i en situasjon hvor mange fulltidsarbeidende mennesker blir fratatt retten til familiegjeningforening. Dette gjelder ufaglærte i en lang rekke yrker, slik som hotell og restaurant, butikkmedarbeidere, barnehageansatte, kommunalt ansatte, ansatte i bygg og anlegg, parkeringsvakter, renholdere og mange innen pleie og omsorgsykker, bare for nevne noen.

Det er en politisk uttalt målsetning å øke rekrutteringen til mange av de ovennevnte yrkene. Å bli fratatt retten til familiegjeningforening er neppe rekrutteringsfremmende.

Om underholdskravet økes, betyr dette i realiteten et klasseskille mellom fulltidsarbeidende, hvor sosial bakgrunn og status får en betydning man tradisjonelt ikke har ønsket i Norge. Er det regjeringens ønske at lavere middelklasse blir fratatt grunnleggende rettigheter som de med høyere lønn kan nyte godt av? Og det kan umulig være integreringsfremmende å innføre et regelverk som gjør at innvandrere som kommer seg ut i jobb likevel ikke fyller de økonomiske kravene for familiegjeningforening. I beste fall vil de kunne innfri det foreslåtte underholdskravet etter årelang deltakelse i yrkeslivet.

En økning i underholdskravet rammer både etniske nordmenn, men særlig kvinner og innvandrere.

Arbeidskontrakter og «fleksibelt arbeidsliv»:

Regjeringen ønsker å gjøre arbeidslivet «mer fleksibelt» ved å åpne for flere midlertidig ansettelser. Regjeringen begrunner dette i at «svake grupper», slik som innvandrere, lettere kan få «prøve seg» i en jobb, for kanskje deretter å bli fast ansatt. Vår erfaring er at mange innvandrere idag allerede har midlertidige kontrakter, og at dette ikke leder til faste ansettelser. Dette kan gå over mange år, og er ikke nødvendigvis i tråd med lovverket. Hvis midlertidige ansettelser som hittil har vært ulovlig, skal legaliseres, frykter vi at mange flere vil kunne behandles som bruk og kast av arbeidsgiver. Da vil arbeidsgiver stå fritt til å utnytte de ansatte som ikke har oppsigelsesvern, og som følgelig mister jobben om de krever sine rettigheter. Midlertidig ansatte oppfyller heller ikke idag underholdskravet, da UDI og UNE har en svært rigid praksis på å kreve kontrakt med fast ansettelse for å anse fremtidig underhold for oppfylt. Arbeidsmarkedet for innvandrere er vanskelig nok som det er. Dersom regjeringen innfører nye regler for mer «fleksibilitet i arbeidslivet», vil et enda større antall bli fratatt retten til familiegjenforening.

UDI og UNE ser svært sjelden på hva personen faktisk tjener, men baserer seg kun på kontraktsfestet stillingsprosent og varighet. Dette til tross for at reell stillingsprosent og inntekt kan være langt høyere enn kontrakten tilsier, og ofte beløpsmessig over underholdskravet.

Dette problemet er særlig utbredt i pleie- og omsorgsykker i det offentlige. Her er bruken av deltidskontrakter og tidsbegrensede kontrakter utbredt, selv om den enkelte ofte jobber fulltid på samme sted år etter år.

Evne til selvforsørgelse:

Regjeringen fremholder selvforsørgelse som et viktig motiv bak den foreslåtte økningen av underholdskravet. Vi etterlyser forskning på de helse- og yrkesmessige konsekvensene hos mennesker som jobber år etter år på midlertidige kontrakter og som gang på gang får avslag på å gjenforenes med barn og ektefelle. Vår erfaring er at mange blir nedbrutt og syke av dette, og dermed mister evnen til selvforsørgelse.

Vi vil også påpeke at økning av underholdskravet er nødvendig for å ivareta hensynet til selvforsørgelse. Det finnes allerede i dag hjemler for å tilbakekalle en gitt tillatelse, om det viser seg at referansepersonen f.eks skulle ha vært så uheldig å miste jobben. Vi har sett flere grelle eksempler på at UDI og UNE benytter seg av denne hjemmelen.

Kvinnediskriminering

Kvinner har gjennomgående lavere lønn enn menn, og jobber oftere deltid. Allerede dagens regelverk er derfor kvinnediskriminerende når det gjelder familiegjenforening. Økt underholdskrav vil gjøre regelverket enda mer kvinnediskriminerende.

Kravet vil særlig ramme unge mødre uten høyere utdanning, som ikke har rukket å opparbeide seg en lang yrkeserfaring. Dette gjelder etnisk norsk kvinner, og i enda større grad kvinner med innvandrerbakgrunn. I en livssituasjon som alenemødre vil det være nærmest umulig å fullføre en utdanning og samtidig jobbe så mye ved siden av studiene at underholdskravet innfris og barnefar kan komme. Dette medfører at mange ikke makter å fullføre utdanning, og vil dermed som ufaglært ha vanskeligheter med å finne en jobb hvor lønnen tilfredstiller økt underholdskrav. Dette kan umulig føre til økt selvforsørgelse, at kvinnen må klare alt alene uten hjelp fra barnefar.

I tillegg rammer det barna hardt, som må vokse uten far.

Bremsekloss mot høyere utdanning:

Studenter med lån og stipend fra Lånekassen vil finne det svært vanskelig å jobbe så mye ved siden av studiene at det nye underholdskravet blir innfridd. Dessuten vil en så høy inntekt bety at alt stipend fra Lånekassen blir omgjort til lån.

Unntak i krav til tidligere inntekt for fulltidsstudenter i § 10-9, bøter ikke på dette problemet. Bestemmelsen dekker kun situasjonen for de som har vært heltiddstudenter og som etter avsluttede studier går rett ut i full, fast jobb.

Lite effektivt i bekjempelse av tvangsekteskap.

Det er tvilsomt om økningen i underholdskravet er et effektivt middel i bekjempelse av tvangsekteskap. Derimot vil det være ganske effektivt for at unge mennesker må vente lengre med å gifte seg med utenlandsk ektefelle, til de har oppnådd en status og en lønn på arbeidsmarkedet som innfrir det økonomiske kravet. Dette vil gjelde både etniske nordmenn og unge mennesker med innvandrerbakgrunn. Den foreslåtte 24-års regelen for å hente ektefelle fra utlandet vil ha samme effekt.

Det kan ha noe for seg når det i høringsbrevet argumenteres med at innvandrerungdom med fullført utdanning og tilknytning til arbeidslivet vil ha større muligheter til å stå imot press når det gjelder tvangsekteskap. Våre erfaringer viser allikevel at familier ofte lar sine døtre og sønner blir ferdige med utdannelsen før det lenge planlagte ekteskapet kommer i stand. Det er heller ikke alle tvangsekteskap som har som mål at den utenlandske ektefellen kommer til Norge. Spesielt jenter blir også giftet bort under større og mindre grad av tvang i foreldrenes hjemland, for å bosette seg der sammen med ektemannen. I disse tilfellene har økt underholdskrav ingen effekt for å forhindre tvangen.

SEIF har gjentatte ganger, i møter med de berørte myndigheter, foreslått en aldergrense på 21 år for å få familiegjennforening i familieetableringssaker. Dette for å bidra til at de unge fullfører videregående skole og kommer seg ut i arbeidslivet eller fortsetter sine studier.

Klassedelt og strengt.

Regjeringen ønsker med dette å gjøre Norge til skandinavias strengeste land for familiegjennforening. Det burde stå som et tankekors at stadig flere etniske normen må flytte til Sverige for å kunne bo med barn og ektefelle. Vi frykter at det foreslåtte skjønnsmessige unntaket ikke vil berøre størsteparten av de som har behov for det, men at det kun vil komme ressurssterke nordmenn med ressurssterke ektefeller til gode.

Med vennlig hilsen
Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)

Gerd Fleischer
(Org. Leder)

Georg Schjerven Hansen
(Prosjektleder)